

DÖNEM: 24

YASAMA YILI: 4

TBMM

DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURUL KARAR CETVELİ

SAYI: 23

YAYIM TARİHİ

04/12/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Dilekçe Komisyonu Genel Kurul Kararı

Karar No: 23

Tarih: 07.11.2013

İÇİNDEKİLER

İLGİLİ DİLEKÇELER.....	3
1. GİRİŞ.....	5
2. DİLEKÇELERE KONU İDDİA, TALEP VE ŞİKÂyetLER.....	5
3. İLGİLİ MEVZUAT	6
3.1. Anayasa.....	6
3.2. 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu	6
3.3. 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun	7
3.4. 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu.....	8
3.5. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar	8
4. DİLEKÇE KOMİSYONUNCA GÖREVLENDİRİLEN BİLİRKİŞİLERİN RAPORLARI VE KOMİSYONCA KONUYA İLİŞKİN YAPILAN DİĞER ÇALIŞMALAR.....	9
4.1. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Süleyman YILMAZ Tarafından Hazırlanan Rapor	9
4.2. İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi Avukat İsmail ALTAY Tarafından Hazırlanan Rapor	11
4.3. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Görüşü	12
4.4. Türkiye Bankalar Birliği	13
5. 07/11/2013 TARİHLİ DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURULU TOPLANTISINA KATILAN TARAF BEYANLARI.....	14
5.1. Dilekçe Sahipleri.....	18
5.2. Döviz Endeksli Konut Kredisi Mağdurları Derneği.....	19
5.3. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	21
5.4. Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu	21
5.5. Hazine Müsteşarlığı	21
5.6. Türkiye Bankalar Birliği	22
5.7. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Süleyman YILMAZ	22
6. USUL VE ESASA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME	22
GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:.....	26

İLGİLİ DİLEKÇELER

Dilekçe No	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı, Adresi
10405	Cem KAYA Zümrütevler Mah. Karaca Cad. Simge Sitesi 2.Blok D:17 Maltepe/İSTANBUL
11735	Engin DİNİZ Ekşioğlu Mh. Şehitler Cd. Havas Evleri 1.Blok D:5 Alemdağ/Çekmeköy/İSTANBUL
11736	Burak ŞENGÜL Hamidiye Mh. Ulubatlı Hasan Cd. No:20 Sardunya Evleri B/D2 Çekmeköy/İSTANBUL
13263	İsmet DAĞ Atatürk Bulvarı Gediz Apt. Kat 1 D:4 Merkez/KÜTAHYA

Komisyonumuz, yukarıda numaraları belirtilen dilekçeler üzerinden kamu kurum ve kuruluşları ile bilirkişilerle yazışmalar yapmıştır. Aşağıda dövizle borçlanma kredisi almış ve bu işlemde mağdur olduğunu belirten 268 başvuruya numara verilmiş dilekçelerin listesi bulunmaktadır. Ayrıca bu konuyla ilgili 1.020 başvuruya da ayrı birer numara verilmemiş diğer dilekçelerle birleştirilerek işlem yapılmıştır. Diğer yandan elektronik dilekçe yoluyla birçok başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan birçoğu toplu şekilde imzalanmış ve birçoğunda ondan fazla imza bulunmaktadır.

10405	10824	10886	10978	11057	11170	11338	11758
10775	10825	10891	10986	11059	11181	11345	11766
10776	10826	10894	10988	11060	11183	11349	11791
10777	10827	10896	10989	11061	11184	11350	11809
10778	10829	10897	10990	11062	11186	11369	11812
10779	10830	10903	10992	11065	11188	11374	11819
10780	10832	10921	10993	11066	11190	11378	11835
10782	10835	10925	10995	11067	11192	11381	11836
10783	10837	10927	10997	11069	11199	11395	11837
10785	10843	10931	10998	11070	11205	11402	11839
10786	10845	10932	11003	11071	11218	11419	11840
10787	10846	10933	11008	11074	11231	11421	11842

Tablo 1 . Dövizle Endekli Kredi Almış Olup Mağdur Olanlar Tarafından Verilen ve Numara Almış Dilekçelerin Listesi.

10788	10847	10934	11009	11076	11232	11423	11872
10789	10848	10935	11010	11079	11233	11424	11879
10790	10849	10939	11017	11080	11234	11425	11899
10791	10850	10940	11019	11081	11250	11426	11902
10792	10851	10942	11020	11084	11252	11427	11904
10793	10852	10943	11021	11087	11254	11468	11916
10794	10853	10944	11024	11088	11255	11516	11924
10795	10857	10945	11026	11089	11256	11525	11940
10801	10862	10949	11029	11090	11265	11532	11963
10803	10863	10950	11031	11091	11266	11533	11983
10804	10866	10952	11032	11098	11267	11534	11984
10805	10868	10955	11033	11117	11300	11545	12083
10806	10870	10956	11034	11118	11306	11557	12209
10807	10871	10958	11035	11119	11307	11572	12465
10808	10874	10961	11036	11126	11308	11593	12637
10812	10875	10963	11037	11130	11314	11595	13128
10813	10876	10965	11038	11132	11315	11601	15235
10814	10878	10967	11039	11134	11316	11608	15560
10815	10880	10968	11042	11135	11320	11612	
10816	10881	10970	11051	11139	11321	11663	
10817	10883	10972	11054	11154	11322	11680	
10821	10884	10976	11056	11165	11325	11705	

1. GİRİŞ

Dilekçe Komisyonu, İçtüzüğü'nün 115 ila 120'nci maddeleri gereğince, 2008 yılında dövize endeksli konut kredileri çektiklerini ve dövizlerdeki aşırı yükselme sonucunda mağdur olduklarını belirten çok sayıdaki başvuruyu ön incelemesinden sonra Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK) gündemine alınmıştır.

Komisyonumuz, konu ile ilgili kurum olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan Başbakan Yardımcılığı (Ali BABACAN) aracılığıyla bilgi talep etmiş, ayrıca konunun teknik detaylar içermesi nedeniyle konunun bilirkişilerce incelenmesi kararı alınmıştır. Dilekçiler tarafından Komisyona sunulan bazı bilgilerin teyit edilmesi amacıyla Türkiye Bankalar Birliğinden istatistiki bilgiler temin edilmiştir. Yine Komisyon Başkanlığınca alınan karar neticesinde ilgili birkaç dilekçe seçilmiş ve örnek mahiyetinde incelenmek üzere Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Yrd. Doç. Dr. Süleyman YILMAZ'a ve İstanbul Barosu avukatlarından Avukat İsmail ALTAY'a gönderilmiştir.

Komisyon çalışmalarına ve Komisyon Raporu yazımına teknik katkıda bulunmak üzere Dilekçe Komisyonu Uzmanlarından; Yasama Uzmanı A. Haluk KURNAZ ile Yasama Uzman Yardımcısı Mustafa CEYLAN görev almıştır. Yapılan incelemeler neticesinde Komisyonumuz nihai karara varmış olup bahse konu karar, DKGK'nın 07/11/2013 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

2. DİLEKÇELERE KONU İDDİA, TALEP VE ŞİKÂyetLER

Komisyonumuza Dövizle Endeksli Kredi mağduriyetine ilişkin gönderilen dilekçelerde;

- Özellikle 2008 yılının yaz aylarında Japon Yeni (JPY) ve İsviçre Frangı (CHF) bakımından dövizin aşırı yükselmesi sonucu borçlarını ödeyemez duruma geldikleri,
- Japon Yeni ve İsviçre Frangı gibi tüketiciler tarafından bilinmeyen para birimleriyle borçlanmaya bankalar tarafından tüketicilerin güçlü şekilde özendirildiğı, teşvik edildiğı,
- Kredi çekilen bankaların Japon Yeni ve İsviçre Frangı şeklinde karşılık göstermedikleri ve başka bir değer üzerinden borlandırıldıklarını,
- Banka ile yaptıkları kredi sözleşmelerinin değişen şartlara uyarlanması gerektiğı ve sözleşme temelini çöktüğü,

- Bankaların kendilerini kandırdıklarını ve sahte hesap üzerinden borçlandırıldıkları,
 - Türkiye şartlarında bir öngörülmezlikle karşı karşıya oldukları,
 - Borçlar Kanunu'nda ifa güçlüğüne ilişkin açık hüküm olmasına rağmen bankaların uyarılma taleplerini dikkate almadıkları,
 - Türkiye Büyük Millet Meclisinin konuyu bir yasa ile çözmesini bekledikleri
- Belirtilmiştir.

3. İLGİLİ MEVZUAT

3.1. Anayasa

“ VI. Tüketiciler ile esnaf ve sanatkârların korunması

A. Tüketicilerin korunması

MADDE 172- Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder.”

3.2. 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

“ Sözleşme özgürlüğü

MADDE 26- Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler.

Aşırı yararlanma

MADDE 28- Bir sözleşmede karşılıklı edimler arasında açık bir oransızlık varsa, bu oransızlık, zarar görenin zor durumda kalmasından veya düşüncesizliğinden ya da deneyimsizliğinden yararlanılmak suretiyle gerçekleştirildiği takdirde, zarar gören, durumun özelliğine göre ya sözleşme ile bağlı olmadığını diğer tarafa bildirerek ediminin geri verilmesini ya da sözleşmeye bağlı kalarak edimler arasındaki oransızlığın giderilmesini isteyebilir.

Zarar gören bu hakkını, düşüncesizlik veya deneyimsizliğini öğrendiği; zor durumda kalmada ise, bu durumun ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde sözleşmenin kurulduğu tarihten başlayarak beş yıl içinde kullanabilir.

Zenginleşenin yükümlülüğü

MADDE 79- Sebepsiz zenginleşen, zenginleşmenin geri istenmesi sırasında elinden çıkmış olduğunu ispat ettiği kısmın dışında kalanı geri vermekle yükümlüdür.

Zenginleşen, zenginleşmeyi iyiniyetli olmaksızın elden çıkarmışsa veya elden çıkarırken ileride geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması gerekiyorsa, zenginleşmenin tamamını geri vermekle yükümlüdür

Aşırı ifa güçlüğü

MADDE 138- Sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülmeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum, borçludan kaynaklanmayan bir sebeple ortaya çıkar ve sözleşmenin yapıldığı sırada mevcut olguları, kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirir ve borçlu da borcunu henüz ifa etmemiş veya ifanın aşırı ölçüde güçleşmesinden doğan haklarını saklı tutarak ifa etmiş olursa borçlu, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme, bu mümkün olmadığı takdirde sözleşmeden dönme hakkına sahiptir. Sürekli edimli sözleşmelerde borçlu, kural olarak dönme hakkının yerine fesih hakkını kullanır.

Bu madde hükmü yabancı para borçlarında da uygulanır.”

3.3. 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun¹

“Sözleşmedeki Haksız Şartlar

MADDE 6- Satıcı veya sağlayıcının tüketiciyle müzakere etmeden, tek taraflı olarak sözleşmeye koyduğu, tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde iyi niyet kuralına aykırı düşecek biçimde tüketici aleyhine dengesizliğe neden olan sözleşme koşulları haksız şarttır.

Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu her türlü sözleşmede yer alan haksız şartlar tüketici için bağlayıcı değildir.

Eğer bir sözleşme şartı önceden hazırlanmışsa ve özellikle standart sözleşmede yer alması nedeniyle tüketici içeriğine etki edememişse, o sözleşme şartının tüketiciyle müzakere edilmediği kabul edilir.

Sözleşmenin bütün olarak değerlendirilmesinden, standart sözleşme olduğu sonucuna varılırsa, bu sözleşmedeki bir şartın belirli unsurlarının veya münferit bir hükmünün müzakere edilmiş olması, sözleşmenin kalan kısmına bu maddenin uygulanmasını engellemez.

Bir satıcı veya sağlayıcı, bir standart şartın münferiden tartışıldığını ileri sürüyorsa, bunu ispat yükü ona aittir.

¹ 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 28/11/2013 tarihli ve 28835sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

6/A, 6/B, 6/C, 7, 9, 9/A, 10, 10/A ve 11/A maddelerinde yazılı olarak düzenlenmesi öngörülen tüketici sözleşmeleri en az on iki punto ve koyu siyah harflerle düzenlenir ve sözleşmede bulunması gereken şartlardan bir veya birkaçının bulunmaması durumunda eksiklik sözleşmenin geçerliliğini etkilemez. Bu eksiklik satıcı veya sağlayıcı tarafından derhal giderilir.

Bakanlık standart sözleşmelerde yer alan haksız şartların tespit edilmesine ve bunların sözleşme metninden çıkartılmasının sağlanmasına ilişkin usul ve esasları belirler.”

3.4. 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

“Tacir olmanın hükümleri

MADDE 18-

(2) Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.”

3.5. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar

“**MADDE 1-** 7/8/1989 tarihli ve 89/14391 sayılı Kararnamenin eki Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17’nci maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (d) fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki (e) ve (f) fıkraları eklenmiştir.

b) Türkiye’de yerleşik kişiler aşağıda belirtilen şekillerde döviz kredisi açabilirler.

i) İthalat ve ihracat rejimlerine göre açılacak emtia kredileri,

Bankaların;

ii) İhracatın, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı için Türkiye’de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri,

iii) Yatırım teşvik belgesi kapsamında dış kredi almaları öngörülen Türkiye’de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri ile yatırım mallarının finansmanı için açacakları döviz kredileri,

iv) Yurt dışında iş yapan Türk müteşebbislerine, uluslararası yurtiçi ihalelerle ilgili işleri veya Savunma Sanayii Müsteşarlığınca onaylanan savunma sanayii projelerini üstlenen Türkiye’de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri,

v) Türkiye’de yerleşik kişilere kullandıracakları ortalama vadesi bir yıldan uzun olan, 5 milyon ABD Doları ve üzerindeki döviz kredileri,

vi) Teminat olarak alacakları Türkiye'deki şubelerinde bulundurulmuş döviz ve/veya Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatına (OECD) üye ülkelerin merkezi yönetimleri ile merkez bankalarının ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen yabancı para menkul kıymet tutarını geçmemek üzere Türkiye'de yerleşik kişilere ticari ve mesleki amaçlı kullandıracakları döviz kredileri,

vii) Bakanlıkça belirlenecek esaslar dâhilinde Türkiye'de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri."

"e) Bankalar, Türkiye'de yerleşik kişilere ticari veya mesleki amaçla dövize endeksli kredi kullandırabilirler.

f) Türkiye'de yerleşik gerçek kişilerce, bu maddenin (b) ve (e) fıkraları ve Bakanlıkça belirlenecek haller dışında, yurt içinden ve yurt dışından döviz veya dövize endeksli kredi kullanılamaz."

4. DİLEKÇE KOMİSYONUNCA GÖREVLENDİRİLEN BİLİRKİŞİLERİN RAPORLARI VE KOMİSYONCA KONUYA İLİŞKİN YAPILAN DİĞER ÇALIŞMALAR

Dilekçe Komisyonu Başkanlığının almış olduğu karar doğrultusunda, Dövize Endeksli Kredilere ilişkin şikâyet ve iddiaları incelemek amacıyla mezkur konunun ayrıntılı biçimde tarafsız bilirkişilerce incelenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

Komisyonumuzca yapılan inceleme neticesinde Komisyonumuzun konuya ilişkin çalışmalarına katkı sağlamak üzere bankacılık alanında yetkin uzmanların çalışmalara dahil edilmesi için araştırma yapılmıştır. Bu çerçevede; Yrd. Doç. Dr. Süleyman YILMAZ ve Av. İsmail ALTAY bilirkişi olarak görevlendirilmiştir. Bilirkişi görüşlerinin yanında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'ndan görüş ve Türkiye Bankalar Birliği'nden de istatistiki bilgiler talep edilmiştir.

4.1. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Süleyman YILMAZ Tarafından Hazırlanan Rapor

Yrd. Doç. Dr. Süleyman YILMAZ tarafından hazırlanan ve 30.04.2013 tarihinde Komisyona gönderilen raporunda özetle; uyarılmanın şartları; sözleşmenin kurulması sırasında taraflarca öngörülmemiş ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durumun varlığı, öngörülmemiş değişiklikler şartının dövize endeksli krediler açısından değerlendirilmesi, edimler arası dengenin aşırı derecede bozulması; genel değerlendirme yanında dengenin aşırı bozulması şartının dövize endeksli krediler açısından

değerlendirilmesi, edimin ifa edilmemiş olması; genel değerlendirme yapılması yanında, edimlerin ifa edilmemiş olması şartının döviz endeksli krediler açısından değerlendirilmesi, uygun illiyet bağının bulunması; uygun illiyet bağı bulunması şartının döviz endeksli krediler açısından değerlendirilmesi, uyarlamayı engelleyen hükmün bulunmaması şartının döviz endeksli krediler açısından değerlendirilmesi, talepte bulunanın kusurlu olmaması şartının döviz endeksli krediler açısından örnek bir kredi tutarı üzerinden inceleme ve değerlendirme yapılmıştır.

Adı geçen bilirkişinin 30.04.2013 tarihli raporunda;

Öncelikle konunun genel birer değerlendirmesi yapılmış ve durumun uyarlamanın şartlarına uygunluğu tartışılmıştır. Bazı durumlarda, olayın kendisinin önceden öngörülebilir nitelikte olmasına rağmen, sonuçlarının boyutunun öngörülemez nitelikte olabileceği, sözleşmenin kuruluşu aşamasında ekonomik krizin önceden öngörülebileceği varsayılsa bile doğuracağı sonuçların ciddiyetinin önceden öngörülemezlik ve doktrinde bu gibi durumlarda önceden öngörülemezlik şartının gerçekleştiğinin kabul edildiği,

Döviz endeksli olarak kredi alan tüketicilerin Türk Borçlar Kanununun 138'inci maddesi uyarınca uyarlamayı talep etme haklarının bulunmakta olduğu ve uyarlama için gerekli şartların oluştuğu, ancak Yargıtay kararlarından da anlaşılacağı üzere, tüketicilerin uyarlama taleplerinin, ülkemizde geçmişte yaşanan yüksek enflasyon ve ekonomik krizler karşısında bu tür artışları öngörmelerinin gerektiği gerekçesiyle reddedildiği, fakat bir şeyin olacağını öngörmenin başka, sonuçlarının ağırlığını öngörmenin başka olduğu, her ne kadar tüketicilerin dövizin artacağını öngörmeleri gerekiyor ise de bu denli artacağını öngörmelerinin mümkün olmadığı, zira diğer döviz cinslerinden farklı olarak Japon Yeni ve İsviçre Frangının aşırı derecede değerlendiği, bu durumun da herkes tarafından kabul edildiği,

Sözleşmenin değişen şartlara uyarlanmasıyla çok çeşitli yöntemler olmakla birlikte öngörülen çözüm tarzının her iki tarafın da menfaatine uygun olmasının gerektiği, burada ki en uygun çözüm tarzının, tüketicinin döviz endeksli kredi aldığı vakit aynı miktarda TL cinsinden kredi almış olsaydı ne kadar ödeyecek idiyse ona göre ödemelerini yapmaya devam etmesi olduğu,

Çözüm önerisine örnek olarak: “*Örneğin, 100.00,00 TL tutarı üzerinden bir tüketicinin Japon Yeni ile 120 ay vadeli konut kredisi kullandığını varsayalım ve şimdiye kadar 40 taksit ödediğini kabul edelim. Burada yapılması gereken, öncelikle tüketicinin 40 taksit için ne kadar ödediğinin hesaplanmasıdır. Bu ödemenin de 60.00,00 TL olduğunu varsayalım. Bu durumda eğer tüketici Japon Yeni'ne endeksli kredi yerine TL cinsinden kredinin taksitini ödemiş ise, geri kalan taksitleri de sanki TL cinsinden almış gibi ödemeye devam etmesi*

makul bir çözüm olacaktır. Yani 60.000,00 TL ile 60 taksiti TL cinsinden ödeyecek geri kalan 60 taksiti de TL cinsinden ödemeye devam etmesi her iki tarafın da menfaatine uygun bir çözüm tarzı olacaktır.” şeklinde olduğu,

Bu çözüm tarzı dışında kur sabitleme şeklinde bir çözümü benimsemenin sadece bir tarafın menfaatini düşünmek olacağından, bu kez banka aleyhine olacağından kur sabitlemenin sağlıklı bir çözüm olamayacağı

Belirtilmiştir.

4.2. İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi Avukat İsmail ALTAY Tarafından Hazırlanan Rapor

Av. İsmail ALTAY tarafından hazırlanan ve 02.07.2013 tarihinde Komisyonumuza gönderilen raporda özetle; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun “Aşırı İfa Güçlüğü” kenar başlıklı 138'inci maddesi, aşırı yararlanma, işlemin temelden bozulması açısından durumu değerlendirmiş tüketiciler ve bankalardan edindiği bilgileri incelemiş, görüş ve çözüm önerilerini belirtmiştir.

Adı geçen bilirkişi 02.07.2013 tarihli raporda;

Bankaların, özellikle 2007 yılının sonuna doğru, basını kullanmak suretiyle “*en istikrarlı para birimlerinin Japon Yeni ve İsviçre Frangı olduğunu*” ileri sürerek müşterilerine bu para birimlerine endeksli kredileri pazarladıkları,

Anılan kredilerin özellikle 2008 yılının yaz aylarında daha yoğun olarak kullandırıldığı gözlemlendiği ve kurların aşırı yükselmesinin ise 2008 yılının Eylül ayında başladığı,

Kredi ile konut almak isteyen tüketicilerin TL kredisi ya da Amerikan Doları ve EURO'ya endeksli kredilerin yüksek faiz oranlarını ödeme güçleri olmadıkları için, banka memurlarının kendilerini özellikle JPY ve CHF endeksli kredilere yönlendirdiklerini ifade ettikleri ve ikna etmek için de geçmiş yıllara ilişkin 7 ve 10 yıllık kur artışlarını gösterdikleri ve enflasyonist dönemi de anlatarak kurun istikrarlı olduğuna ikna ettikleri,

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 2007-1 Numaralı Ödemeler Dengesi Raporunda,² “Dış Ekonomik Gelişmeler” başlığı altındaki 10'uncu maddede Türkiye'de faaliyet gösteren bankaları Japon ekonomisinin gidişatı, Japonya Merkez Bankasının para politikasını değiştireceği ve JPY'nin yükselişe geçeceği uyarısında bulunduğu,

Adı geçen bilirkişi üç farklı çözüm yolunun olabileceğini vurgulamıştır; birincisi, belirli bir kur sabitlemesi yapılması yöntemi olduğu, bu yöntemle “*döviz endeksli*

² http://www.tcmb.gov.tr/research/odemeler/ODRapor_20071.pdf

kredilerde” bankaların kur riskine karşı kendilerini uluslararası finans piyasalarında opsiyon ve forward işlemi yaparak koruma altına almaları nedeniyle, bir zararlarının söz konusu olmadan sadece aşırı karlarının makul seviyelere çekilmiş olacağını,

İkinci yöntemde ise, öngörülebilme kriterinden yararlanarak, kredinin kullanıldığı dönemden başlayarak ilgili dövizdeki yükseliş ile diğer ekonomik verilerin karşılaştırılabileceği, örneğin TEFE-ÜFE ortalaması ülkenin olağan ekonomik verileri, ABD Doları-EURO ortalaması da uluslararası piyasaların Türkiye’ye etkisi olarak değerlendirilebileceği, örnek olarak JPY ile TEFE+ÜFE+USD+EURO toplamının ortalaması ya da TEFE+ ÜFE+ Döviz Sepeti toplamının ortalamasının karşılaştırılabileceği ve çıkan oranın sabitlenebileceği ya da sürekli değerlendirilerek bu değere uyarlanabileceği böylece TEFE-ÜFE ortalamasının kurlardaki artışı dengeleyebileceği,

Üçüncü yöntem olarak da, 16 Haziran 2009 tarihli 27260 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu’nun 15 Haziran 2009 tarihinde Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararda değişiklik yapılmasına dair kararında, 32 sayılı Kararın 17’nci maddesine eklenen (f) fıkrası ile “ *Türkiye’de yerleşik gerçek kişilerce, bu maddenin (b) ve (e) firkaları ve Bakanlıkça belirlenecek haller dışında, yurt içinden ve yurt dışından döviz veya dövize endeksli kredi kullanılamaz*” ibaresi eklenerek gerçek kişileri döviz veya dövize endeksli kredi kullanımlarının engellendiği tarihteki Merkez Bankası kurlarının baz alınabileceği böylelikle bu önlem öncesinde kredi almış olan tüketicilerin de yararlanabileceği³,

Yapılacak bu düzenlemelerin bankaları zarara sokmayıp, aşırı karını belirli bir ölçüde lehine düşürmek anlamına geleceği, bankaların kur artışından yine de kar etmeye devam edecekleri makul seviyeye gelen artış sayesinde kredi sözleşmelerinin de ayakta kalabileceği

Belirtilmiştir.

4.3. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Görüşü

Komisyonumuz çalışmalarına ve vereceği karara esas teşkil edebilmesi açısından söz konusu sorunun çözümüne yönelik olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan dilekçelerde dile getirilen talebin görev alanı yönünden itinayla değerlendirilip incelenmesi ve varsa üretilmiş çözüm önerileri ve tesis edilmiş idari işlemler ile yapılması düşünülen işlemlerin bildirilmesi istenmiştir.

³ Bu durumda 16 Haziran 2009 tarihli TCMB Döviz Satış Kurları baz alındığında sabitlenecek kurlar şu şekilde olacaktır: 1- CHF = 1,4240-TL, 100 JPY = 1,5990-TL

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu cevabi yazısında;“... Bilindiği üzere, taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu mal ve hizmet piyasalarındaki her türlü tüketici işlemi, tüketicinin ekonomik çıkarlarının korunması, zararlarının tazmini amaçlarıyla 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında değerlendirildiği,

Bu itibarla, dövize endeksli tüketici kredilerinden kaynaklanan kur farkları neticesinde ortaya çıkan uyuşmazlığın, banka ile müşterisi arasında imzalanan sözleşme ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde çözümlenmesi gerekmekte olduğu, Banka ve müşteri arasında imzalanan sözleşmelerin uygulanması sırasında doğan uyuşmazlıklar özel hukuk alanını ilgilendirdiğinden ve BDDK'nın özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlık niteliğindeki şikâyetlere taraf olması, anlaşmazlıklara müdahale etmesi ve sorunun çözüm mercii olması mümkün bulunmadığından, konu hakkında tüketici hakem heyeti veya tüketici mahkemelerine başvurulmasının mümkün olduğunu,

Bununla beraber, banka alacaklarının zorunlu olarak yapılandırılması kanun düzeyinde düzenleme gerektirmekte olduğu, Anayasamız uyarınca kanun yapma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait bulunduğunu,

Öte yandan, Türkiye’de yerleşik gerçek kişilere bankalarca döviz veya dövize endeksli kredi kullandırılması ve tahsiline ilişkin usul ve esaslar Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar ve buna ilişkin Hazine Müsteşarlığı tebliğleri ile uygulamaya yönelik Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası genelgeleri çerçevesinde belirlendiğini,

Anılan Kararın “Krediler” başlıklı 17’nci maddesinin (d) bendinde kredilerle ilgili uygulama usullerinin Hazine Müsteşarlığı’nın bağlı bulunduğu Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na tespit edileceğinin ifade edildiği, ayrıca 1211 sayılı Merkez Bankası Kanununun 4’üncü maddesinde finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak ve mali piyasaları izlemek Merkez Bankası’nın görev ve yetkisi olduğu”

Belirtilmiştir.

4.4. Türkiye Bankalar Birliği

Komisyonumuzca, Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 07/11/2013 tarihli toplantısında dövize endeksli kredi kullanan kişilerin sayısı hususunda farklı farklı rakamlar ifade edilmesi üzerine Türkiye Bankalar Birliği’nden dövize endeksli kredilerden yararlanan ve mağdur olan kişi sayısının belirlenmesi amacıyla istatistiki bilgi istenilmiştir.

Türkiye Bankalar Birliği’nden gelen cevabi yazıdaki istatistiki bilgiler derlenmiş olup, 2007-2009 yılları arasında JPY ve CHF cinsinden kaç kişinin ve ne miktarda kredi kullandığını gösterir tablo aşağıya alınmıştır.

Tablo: 2 TBB Üyesi Bankalar Tarafından Raporlanan Japon Yeni ve İsviçre Frangı Bazında Kullandırılan Döviz Endeksli Krediler ile İlgili Veriler

	Japon Yeni Bazında Kullandırılan Döviz Endeksli Kredi		İsviçre Frangı Bazında Kullandırılan Döviz Endeksli Kredi	
	Müşteri Sayısı	Miktar (TL)	Müşteri Sayısı	Miktar (TL)
Ocak 2007	6	917.368	6	32.891.064
Şubat 2007	2	327.362	24	44.813.501
Mart 2007	8	5.566.792	22	32.774.887
Nisan 2007	8	4.703.779	35	35.143.663
Mayıs 2007	7	3.444.294	44	65.021.092
Haziran 2007	14	8.337.269	45	47.944.853
Temmuz 2007	10	16.208.813	56	69.341.200
Ağustos 2007	13	11.865.240	66	51.763.912
Eylül 2007	15	1.693.452	77	38.471.306
Ekim 2007	45	8.247.826	112	48.413.335
Kasım 2007	39	6.202.788	130	67.046.252
Aralık 2007	58	9.778.742	109	60.019.283
2007 Toplamı	225	77.293.723	726	593.644.348
Ocak 2008	109	25.778.570	148	25.637.175
Şubat 2008	178	40.794.472	190	30.336.354
Mart 2008	209	24.862.902	160	23.895.429
Nisan 2008	220	30.930.109	87	15.215.658
Mayıs 2008	338	43.327.757	122	21.484.361
Haziran 2008	536	56.298.782	118	17.231.533
Temmuz 2008	521	64.035.380	150	21.886.441
Ağustos 2008	813	88.698.972	207	30.840.467
Eylül 2008	780	98.477.338	210	31.044.485
Ekim 2008	163	27.010.967	35	7.867.678
Kasım 2008	6	1.926.359	8	1.243.666
Aralık 2008	18	7.543.866	11	1.988.855
2008 Toplamı	3.891	509.685.473	1.446	228.672.103
Ocak 2009	17	3.325.084	1	53.874
Şubat 2009	32	13.568.419	8	1.049.518
Mart 2009	27	5.290.126	6	1.128.045
Nisan 2009	25	7.825.924	9	1.168.309
Mayıs 2009	17	3.848.993	6	609.027
Haziran 2009	9	1.904.000	4	1.183.423
Temmuz 2009	3	4.652.192	3	409.147
Ağustos 2009	9	5.578.928	3	380.520
Eylül 2009	8	2.213.447	4	1.406.067
Ekim 2009	6	5.520.440	8	1.181.081
Kasım 2009	1	661.040	0	0
Aralık 2009	1	1.358.880	6	1.125.278
2009 Toplamı	155	55.747.472	58	9.694.289
Genel Toplam	4.271	642.726.668	2.230	832.010.740

Kaynak: TBB'nin Dilekçe Komisyonunun 7/11/2013 tarihli ve 406 sayılı yazısına verdiği cevabi yazıdaki verilerin derlenmesinden oluşmaktadır.

Tablo.3- TBB Üyesi Bankalar Tarafından Raporlanan Japon Yeni Bazında En Fazla Müşteriye Kredi Kullandıran İlk Beş Bankanın İstatistikleri

	FORTİSBANK A.Ş.		DENİZBANK A.Ş.		T. İŞ BANKASI A.Ş.		T.GARANTİ BANKASI A.Ş.		TEKSTİL BANKASI A.Ş.	
	Müşteri sayısı	Miktar (TL)	Müşteri sayısı	Miktar (TL)	Müşteri sayısı	Miktar (TL)	Müşteri sayısı	Miktar (TL)	Müşteri sayısı	Miktar (TL)
Ocak 2007			0	0	0	0	4	634.198		
Şubat 2007			0	0	0	0	0	0		
Mart 2007			0	0	0	0	0	0		
Nisan 2007			0	0	0	0	3	1.094.971		
Mayıs 2007			1	72.855	0	0	1	675.880		
Haziran 2007	1	228.000	3	876.934	0	0	2	987.601		
Temmuz 2007	2	1.171.000	0	0	0	0	4	498.870		
Ağustos 2007	4	475.000	2	325.003	0	0	1	305.827	1	51.347
Eylül 2007	8	694.000	2	366.680	0	0	1	274.100	2	109.732
Ekim 2007	13	1.318.000	3	1.815.496	0	0	8	1.049.017	3	147.980
Kasım 2007	14	1.761.000	3	698.639	0	0	2	449.999	7	732.718
Aralık 2007	20	3.306.000	5	1.553.700	0	0	12	1.771.913	8	638.122
2007 Toplamı	62	8.953.000	19	5.709.306	0	0	38	7.742.376	21	1.679.898
Ocak 2008	70	8.032.000	8	3.105.596			14	2.779.856	2	323.863
Şubat 2008	132	17.175.000	10	1.196.963			16	1.561.497	3	281.981
Mart 2008	168	18.715.000	14	2.607.687	3	284.934	16	1.499.948	4	627.211
Nisan 2008	174	17.223.000	26	3.524.442	1	57.953	12	1.293.491	2	153.582
Mayıs 2008	280	33.922.000	36	4.874.130	6	1.179.205	12	1.586.000	1	25.220
Haziran 2008	440	40.073.000	57	6.429.629	11	3.293.887	15	3.158.038	8	588.459
Temmuz 2008	308	31.054.000	151	21.336.527	24	4.180.456	13	1.317.702	20	2.010.853
Ağustos 2008	409	39.335.000	202	20.784.685	123	17.094.357	32	3.748.911	39	3.499.075
Eylül 2008	287	31.793.000	89	14.856.384	261	32.393.049	7	1.105.319	69	6.193.362
Ekim 2008	19	2.748.000	36	7.383.981	72	13.161.198	7	1.242.720	21	1.575.025
Kasım 2008			1	356.500	1	536.444	2	966.063	2	67.352
Aralık 2008	11	1.569.000	0	0			3	2.271.836		
2008 Toplamı	2.298	241.639.000	630	86.456.524	502	72.181.484	149	22.531.381	171	15.345.984

Tablo.3- TBB Üyesi Bankalar Tarafından Raporlanan Japon Yeni Bazında En Fazla Müşteriye Kredi Kullandıran İlk Beş Bankanın İstatistikleri

Ocak 2009	13	1.533.000	0	0	1	316.219	0	0		
Şubat 2009	21	2.222.000	0	0	4	718.017	3	606.301		
Mart 2009	20	3.764.000	0	0	2	234.379	2	89.131	1	88.668
Nisan 2009	17	1.984.000	1	1.243.172	2	231.679	2	1.489.172	1	342.579
Mayıs 2009	13	1.314.000	0	0	3	608.740	0	0		
Haziran 2009	9	1.904.000	0	0	0	0	0	0		
Temmuz 2009			0	0	1	3.102.300	1	1.383.732		
Ağustos 2009			0	0	5	3.853.485	2	47.190		
Eylül 2009			0	0	7	1.232.987	0	0		
Ekim 2009	1	300.000	0	0	1	40.000	0	0		
Kasım 2009			0	0	0	0	0	0		
Aralık 2009			0	0	0	0	0	0		
2009 Toplamı	94	13.021.000	1	1.243.172	26	10.337.806	10	3.615.526	2	431.246
Genel Toplam	2.454	263.613.000	650	93.409.002	528	82.519.290	197	33.889.283	194	17.457.128

Tablo.4- TBB Üyesi Bankalar Tarafından Raporlanan İsviçre Frangı Bazında En Fazla Müşteriye Kredi Kullandıran İlk Beş Bankanın İstatistikleri

	FORTİSBANK A.Ş.		BANKPOZİTİF KREDİ VE KALKINMA BANKASI A.Ş.		DENİZBANK A.Ş.		YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.		T. İŞ BANKASI A.Ş.	
	Müşteri sayısı	Miktar (TL)	Müşteri sayısı	Miktar (TL)	Müşteri sayısı	Miktar (TL)	Müşteri sayısı	Miktar (TL)	Müşteri sayısı	Miktar (TL)
Ocak 2007	1	103.000	3	286.512	1	1.609.121	0	0	0	0
Şubat 2007	5	1.947.000	11	1.303.839	1	1.555.875	0	0	0	0
Mart 2007	10	3.542.000	6	910.025	2	4.753.924	0	0	0	0
Nisan 2007	20	8.068.000	7	1.463.944	2	1.745.449	0	0	0	0
Mayıs 2007	24	7.940.000	13	1.813.764	1	1.514.385	0	0	0	0
Haziran 2007	22	4.821.000	15	3.080.796	1	1.495.715	0	0	0	0
Temmuz 2007	27	8.548.000	17	2.484.752	5	2.276.944	0	0	0	0
Ağustos 2007	33	8.305.000	20	2.564.168	6	1.297.198	0	0	0	0

Tablo.4- TBB Üyesi Bankalar Tarafından Raporlanan İsviçre Frangı Bazında En Fazla Müşteriye Kredi Kullandıran İlk Beş Bankanın İstatistikleri

Eylül 2007	40	6.110.000	26	4.846.726	5	2.386.916	0	0	0	0
Ekim 2007	73	10.721.000	24	6.782.222	7	1.016.899	0	0	0	0
Kasım 2007	61	15.018.000	28	7.304.274	25	6.620.139	0	0	0	0
Aralık 2007	63	12.154.000	18	2.538.186	11	2.008.575	1	101.499	0	0
2007 Toplamı	379	87.277.000	188	35.379.209	67	28.281.139	1	101.499	0	0
Ocak 2008	91	15.374.000	13	1.976.857	17	3.649.564	14	2.067.841		
Şubat 2008	119	15.117.000	17	3.339.869	33	7.530.261	15	2.585.238	1	336.620
Mart 2008	105	13.118.000	11	2.790.110	25	3.762.182	4	1.054.337	2	245.862
Nisan 2008	55	8.973.000	6	797.485	13	2.599.152	5	381.257	1	985.133
Mayıs 2008	71	8.690.000	10	3.641.901	18	2.598.737	11	1.517.610	8	3.898.278
Haziran 2008	59	6.560.000	6	1.920.852	26	3.433.156	11	1.714.977	9	2.053.946
Temmuz 2008	78	9.557.000	10	2.783.111	23	3.129.727	19	3.450.502	12	2.074.557
Ağustos 2008	107	11.106.000	8	1.789.860	28	3.723.797	26	7.920.109	16	3.480.295
Eylül 2008	104	10.860.000	7	1.051.134	21	4.305.974	30	7.437.130	34	5.924.998
Ekim 2008	14	1.971.000			2	585.660	5	1.010.200	10	3.261.040
Kasım 2008	7	1.106.000			0	0	0	0		
Aralık 2008	4	512.000	3	850.359	0	0	0	0		
2008 Toplamı	814	102.944.000	91	20.941.538	206	35.318.210	140	29.139.201	93	22.260.730
Ocak 2009					0	0	1	53.874	0	0
Şubat 2009			2	654.963	0	0	1	57.795	0	0
Mart 2009					0	0	1	543.225	0	0
Nisan 2009	1	104.000			1	285.921	0	0	1	218.069
Mayıs 2009	1	153.000			0	0	0	0	0	0
Haziran 2009	2	599.000			1	385.273	0	0	0	0
Temmuz 2009					0	0	0	0	0	0
Ağustos 2009					0	0	0	0	0	0
Eylül 2009					0	0	0	0	2	892.027
Ekim 2009					0	0	0	0	0	0
Kasım 2009					0	0	0	0	0	0
Aralık 2009					0	0	1	31.166	0	0
2009 Toplamı	4	856.000	2	654.963	2	671.194	4	686.059	3	1.110.096
Genel Toplam	1.197	191.077.000	281	56.975.709	275	64.270.543	145	29.926.759	96	23.370.826

5. 07/11/2013 TARİHLİ DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURULU TOPLANTISINA KATILAN TARAF BEYANLARI

Komisyonumuz, uzmanları marifetiyle yaptığı incelemeler ve bilirkişilerin Komisyona sundukları raporlar çerçevesinde, Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 7/11/2013 tarihli toplantısına konunun daha iyi bir şekilde tartışılabilmesi amacıyla tüm tarafları; örnek mahiyette mağdur birkaç dilekçeyi, Döviz Endeksli Konut Kredisi Mağdurları Derneği, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Bankalar Birliği temsilcilerini ve Komisyonuna rapor sunmuş bir bilirkişiyi davet etmiş ve tüm tarafların görüşünü almıştır.

5.1. Dilekçe Sahipleri

Gürhan DİŞBUDAK;

Türk Lirası cinsinden krediye başvurduklarında kendilerine kredi çıkmayacağı cevabını aldıklarını, ama bir akşam evine gelerek kendisine sunumlar yaptıklarını Japon Yeni ile kredi alırlarsa daha ucuza olacağını söylediğini,

Aile bütünlüklerinin bozulduğunu, yaşam haklarının elinden alındığını, kredi borçlarının ödedikleri halde sürekli olarak arttığını ve borcun ödenemez duruma geldiğini,

Hatice OFLAZ;

Türk Lirası cinsinden kredi almaya gittiklerini ancak kendilerine Japon Yeni'nin daha مناسب olduğunun söylendiğini, bankacıların kendisine senelerdir kurun aynı olduğunu daha da artmayacağını söylediklerini,

Artık ödeyemeyecekleri duruma geldiğini, sağlıklarını kaybettiklerini, çok mağdur durumda olduklarını, yargıdan bir sonuç alamadıklarını, bu durumun biran önce çözülmesini beklediklerini,

İbrahim ALEMDAR;

Çoğu mağdura imzaladıkları sözleşmelerin verilmediğini, kendilerinin de tembellik yaparak sözleşmeyi okumayarak hata ettiklerini, karşılıklı güvenden dolayı okumadan imzaladıklarını, bankalara farklı bir çözüm için başvurduklarında önlerine daha ağır şartlar taşıyan sözleşmelerin konulduğunu

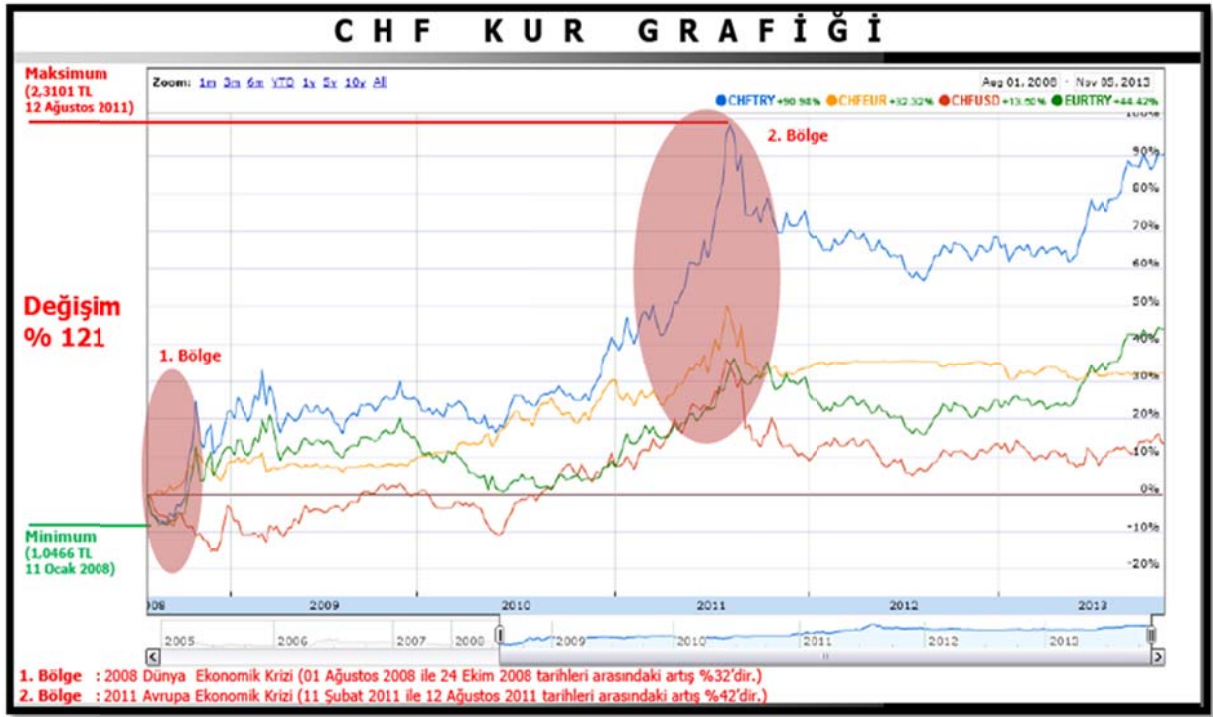
belirtmiştir.

5.2 Dövizle Endeksli Konut Kredisi Mağdurları Derneği

Dövizle Endeksli Konut Kredisi Mağdurları Derneği Başkan Vekili Hasan ERGEN, Dövizle Endeksli Konut Kredisi Mağdurları Derneği Başkan Yardımcısı Mustafa ÖZBALCI, Avukat Ahmet ÇETİNKAYA;

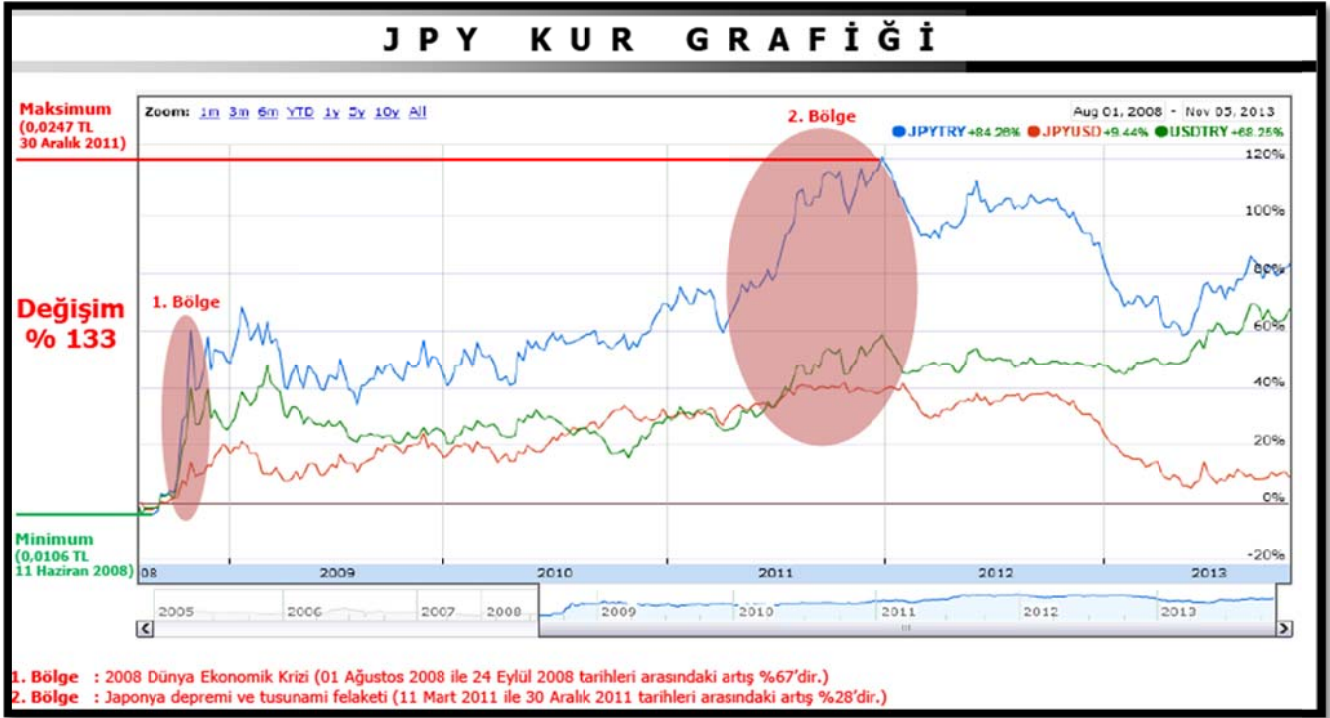
Bankaların özellikle 2008 yılının Mayıs - Eylül ayları arasında tüketicileri yoğun bir şekilde Japon Yeni (JPY) ve İsviçre Frangı (CHF) ile borçlanmaya yönlendirdiğini, kendilerine Japon Yeni ve İsviçre Frangının kur istikrarını sergileyen tablolar gösterildiğini, ancak kurun o tarihlerden hemen sonra aşırı değer kazandığını, bu hususa ilişkin hazırladıkları tablolarda örnekler vermişlerdir. Bu tablolardan birkaçı aşağıda gösterilmiştir.

Grafik 1: İsviçre Frangı Kur Grafiği (2008-2013)

Kaynak: Dövizle Endeksli Konut Kredisi Mağdurları Derneğinin 7.11.2013 tarihinde Dilekçe Komisyonuna sunmuş olduğu rapordan alınmıştır.

Grafik 2: Japon Yeni (JPY) Kur Grafiği (2008-2013)

Kaynak: Döviz Endeksli Konut Kredisi Mağdurları Derneğinin 7.11.2013 tarihinde Dilekçe Komisyonuna sunmuş olduğu rapordan alınmıştır.

Türk Lirası (TL) kredisinin o dönem %1,5 faiz ile verildiğini kendilerine Türk Lirası cinsinden kredi çıkmayacağını ama daha uygun faizli ve düşük ödemeli Japon Yeni veya İsviçre Frangı cinsinden borçlanabileceklerini söylediklerini,

Bu iki para birimine endeksli kredilerin %60'ının 4-5 banka tarafından verildiğini, bu tarz kredi çeken kişilerin genelde barınma ihtiyaçları olan ilk evlerini almak için çıktıklarını, JPY ve CHF cinsinden kredi kullanan yaklaşık 10.400 kişinin olduğunu, sadece %5'lik bir kısmın ödemelerini düzenli yapabildiğini ödeme güçlüğünden dolayı çoğu kişinin fiziki ve psikolojik rahatsızlıklarının meydana çıktığını, aile birliklerinin bozulduğunu,

Krediyi aldıktan kısa bir süre sonra JPY ve CHF'nin TL karşısında aşırı değerlendiğini ve kredilerin en baştan dönülmez bir noktaya geldiğini, özellikle bankaların kur farkından dolayı aldıkları ücretleri faiz getirisi olarak gösterdikleri, böyle bir faiz oranının haksız kazanç ve sebepsiz zenginleşme olarak yorumlanabileceği, sonrasında konuyu yargıya taşıyarak uyarılma talebinde bulduklarını ancak Yargıtay'ın da davaları reddettiğini, Yargıtay'dan da bir çözüm olmadığı için Meclisin kanun koyucu olarak kanuna müdahale ederek mağduriyetlerini çözmesi gerektiğini

belirtilmiştir.

5.3. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

T.C. Merkez Bankasını temsilen toplantıya katılan Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdür Yardımcısı Faruk KAVAK ve Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Ekonomisti Koray ALPER;

Merkez Bankasının yurtiçi ticari işlemlerde TL'nin kullanılmasını sürekli olarak teşvik ettiğini, döviz üzerinden kazancı olmayanların dövizle borçlanmaması gerektiğini, dövize endekli kredi kullanılmasının 2009 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile yasaklandığı, kredi sözleşmesinin ve hükümlerinin ticari bir ilişki olduğu ve bankayla müşteri arasında sözleşme serbestisinin bulunduğunu,

JPY ve CHF'ye endekli kredilerin pazarlanırken bu ülkeler çok istikrarlı ülkeler bunlara bir şey olmaz diye düşünüldüğünü, aynen olayın bu şekilde geliştiğini ancak istikrarlı ülkeler oldukları için para birimlerinin değerlendirildiğini

Belirtilmiştir.

5.4. Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu

BDDK'yı temsilen söz alan Hukuk İşleri Daire Başkan Yardımcısı Avukat Sermin KÖKSAL;

Kredi sözleşmelerinin özel hukuk sözleşmeleri olduğu ve kurum olarak müdahale şanslarının olmadığını, kendi görev ve yetkilerinde tüketicinin korunmasının bulunmadığı bu sebeple kendilerine başvuranları da tüketici hakem heyetleri veya tüketici mahkemesine başvurmaları gerektiği şeklinde yönlendirdiklerini, bu yollarında sonuçsuz kalmasından dolayı durumun ancak yasal bir düzenleme ile çözülebileceğini belirtmiştir.

5.5. Hazine Müsteşarlığı

Hazine Müsteşarlığını temsilen Mali Sektörle İlişkiler ve Kambiyo Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Murat Engin AKKAŞ;

2009 yılından itibaren dövize endekli kredi kullanımının kaldırıldığını, bunun devamında Müsteşarlık olarak dövize endekli kredi mağdurlarıyla ilgili beş tane genelge çıkararak iyileştirmeler yaptıklarını, bu genelgelerde: ilk başta süre uzatımı, farklı döviz cinslerine geçme, TL'ye geçme, başka bir bankaya devretme ve yapılandırma imkanının sağlandığını, ancak mevzuatın verdiği yetki çerçevesinde bu kadar iyileştirme yapabildiklerini belirtmiştir.

5.6. Türkiye Bankalar Birliği

Türkiye Bankalar Birliği Genel Sekreterliğini temsilen söz alan Avukat Yurdağul RÜZGAR;

TBB'nin Bankacılık Kanunu gereğince söz konusu duruma dahil olmasının mümkün olmadığını, TBB'de bir hakem heyetinin olduğunu ama yargı konusu olmayan daha küçük konulara bakıldığını, yargının her olayın niteliğine göre tek tek inceleyeceğini düşündüğünü, ayrıca kanuni bir düzenleme ile özel hukuk ilişkisine müdahale etmesinin uygun olamayabileceğini belirtmiştir.

5.7. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Süleyman YILMAZ

Komisyonuna daha önce bilirkişi raporu sunmuş olan Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Süleyman YILMAZ;

Yeni Borçlar Kanununa kadar uyarlama hükmünün dövizle kira sözleşmelerinde uygulandığı, sözleşmede taraflar arasında dengenin bozulduğunu, bu durumun uyarlama hükmüne gireceğini ancak Yargıtay'ın bunu böyle yorumlamadığını, Yargıtay'ın kararının isabetsiz olduğunu çünkü Borçlar Kanununda açıkça uyarlama hükmünün döviz borçları içinde uygulanması gerektiğinin yazıldığını,

Burada yasal bir düzenleme ile iki tarafı da müşkül duruma düşürmeyecek bir şekilde çözümlenmesi gerektiğini, kişinin krediyi aldığı zamanda dövizle endekli değil de TL cinsinden almış gibi borçlarının hesaplanarak ona göre ödeme yapmasının hakkaniyetli bir çözüm olabileceğini,

Sonuçta bankaların JPY veya CHF olarak karşılık bulundurmadıklarını bu sebeple bir zararlarının olamayacağını

Belirtmiştir.

6. USUL VE ESASA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Komisyonumuz, 2008 yılında dövizle endekli konut kredileri çeken ve dövizlerdeki aşırı yükselme sonucunda mağdur oldukları iddialarını içeren dilekçeleri konunun genellik arz etmesi ve kamu yararının varlığından hareketle, gündemine alarak esastan incelemeyi uygun görmüştür.

Dilekçeler üzerinde yapılan usulî incelemede gündeme alınan dilekçelerin, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve TBMM İçtüzüğünün 115 ilâ 120'nci

maddelerinde belirtilen koşulları taşıdığı görülmüştür. Söz konusu dilekçeler öncelikle konunun esasına vakıf olabilmek amacıyla teknik detaylar içermesi nedeniyle iki bilirkişiye havale edilmiş ve bu konudaki raporları alınmıştır. Daha sonra Başbakan Yardımcısı Ankara Milletvekili Ali BABACAN'a havale edilip görüşleri istenmiş ve BDDK tarafından cevaplandırılmıştır.

Komisyonumuza gelen dilekçelerin incelenmesinde ve kurumlarla yapılan yazışmalar neticesinde:

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 2012/21304 numaralı kararında; “..... davacı Japon Yeni'nin TL karşısında aşırı değer kazandığını ve bu suretle işlem temelinin çöktüğünü ileri sürerek uyarılma talebinde bulunmuştur. Hemen belirtmek gerekir ki taraflar arasında düzenlenmiş bulunan sözleşmeye bağlılık esas olup, sözleşmenin uyarlanması ise uyarılma koşullarının varlığı halinde başvurulması gereken istisnai bir durumdur. Her şeyden önce sözleşmenin imzalanmasından sonra beklenmeyen olağanüstü durumların gerçekleşmesi, sözleşmenin uzun süreli olması, beklenmeyen olağanüstü durumların herkes için geçerli, objektif ve önceden belirlenemeyecek nitelikte bulunması, değişen koşulların sözleşmeyi çökilemeyecek hale getirmesi bu suretle işlem temelinin çökmesi zorunludur.

Dava konusu olayda davacının başlangıçta seçme özgürlüğü varken TL yerine döviz bazında kredi kullandığı, bir başka deyişle serbest iradesiyle kredi türünü belirlediği anlaşılmakta olup, davalı banka elemanlarının davacıyı yönlendirdiği iddiası ispatlanamamıştır. Öte yandan ülkemizde zaman zaman ekonomik krizlerin vuku bulduğu ve bu bağlamda dövizle borçlanmanın risk taşıdığı da toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından bilinen bir olgudur. Davacı, bu riski önceden öngörebilecek durumda olmasına rağmen dövizle kredi kullanmış bulunmaktadır. Kaldı ki, eldeki dava kredi geri ödemesinin başladığı tarihten iki yıl sonra açılmış olup, bu husus davacının sözleşmeyi benimsediğinin kabulü gerekir. Tüm bu husus birlikte değerlendirildiğinde dava konusu olayda uyarılma koşullarının bulunmadığı anlaşılmaktadır. Mahkemece, değinilen bu yönler gözetilerek davanın tümüyle reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır.” denilmektedir.

Türkiye'deki dövizle borçlanmanın kredisinin bir benzeri aynısı Macaristan'da 2008 yılında İsviçre Frangı ve Japon Yeni ile kullanılan mortgage kredilerinde oluşmuş ve Macar Hükümeti 2011 yılında çıkardığı yasa ile yabancı para cinsinden borçlara konu döviz kurlarını fiyat olarak geriye doğru bir sabitlemeye gitmiştir. Öte taraftan, bu düzenleme ile bankalar "mağdur" olduklarını iddia etmişler ve AB nezdinde hak arama yoluna gitmişlerdir. Macaristan Bankalar Birliği'nden ve AB ülkelerinden gelen yoğun baskı üzerine Macar

Hükümeti, Macaristan Bankalar Birliği ile bir anlaşmaya varmış ve bankaların, döviz kurunun sabitlenmesi nedeniyle ortaya çıkan kayıplarının üçte birlik kısmını üstlenmiştir. Diğer taraftan söz konusu düzenleme halen, Macaristan'ın AB ve diğer uluslararası kurum ve yabancı yatırımcılar ile olan ilişkilerinde sorun olmaya devam etmektedir.

Bahse konu düzenleme “keyfi” olarak nitelendirilmekte ve Macaristan'ın yabancı yatırımcı bakımından öngörülebilirliğini ve kredibilitesini çok düşürdüğü yönünde eleştirilere neden olmaktadır. Sonuç olarak bu tip bir düzenleme bazı olumsuzluklar göze alınarak siyasi iradenin kararıyla olmuştur.

Komisyonumuzca elde edilen sonuçlar, yapılan tespitler ve konuyla ilgili değerlendirmeler şu şekildedir:

- Japon Yeni ve İsviçre Frangı'nın 2008 yılının ikinci yarısı itibarı ile dünyayı sarsan ipotek (mortgage) kaynaklı ekonomik kriz öncesi stabil değeri sebebiyle taraflarca en çok tercih edilen döviz cinsleri olduğu, ancak 2008 yılının ikinci yarısı itibarı ile yıllardır stabil seyreden Japon Yeni ve İsviçre Frangı'nın Türk Lirası karşısındaki değerlerinin fahiş artışlar gösterdiği ve bu döviz cinsleri ile kredi sözleşmesi imzalayan birçok tüketicinin borcunu ödeyemeyecek bir duruma düştüğü,
- Japon Yeni ve İsviçre Frangına endeksli kullanılan kredilerin özellikle 2008 yılının ilk dokuz ayında dikkat çekici şekilde arttığı,
- Tüketicilerin düşük faizli finansman olması dolayısıyla döviz gelirleri olmadığı halde döviz endeksli kredi alarak bilinçli tüketici gibi davranmadıkları,
- Bankaların müşterileri Japon Yeni ve İsviçre Frangı cinsinden borçlanmaya teşvik ettiği ve yeteri kadar bilgilendirme yapmadığı,
- Türkiye Bankalar Birliği'nden alınan bilgiler ışığında; 2007-2009 yılları arasında Japon Yeni ve İsviçre Frangı ile kredi almış ve mağdur olmuş olabilecek yaklaşık 6000 - 7000 tüketicinin olabileceği, ancak bunlardan kaçının borcunu ödediği ya da ödeyemediği bilgisine ulaşılamadığı,
- Krizin öngörülebilir nitelikte olmasına rağmen, iki döviz kurunun bu derece artmasının öngörülemez nitelikte olabileceğinin değerlendirildiği,
- Bankaların kur farkından dolayı aldıkları ücretleri faiz getirisi olarak gösterdikleri, böyle bir faiz oranının haksız kazanç ve sebepsiz zenginleşme olarak yorumlanabileceği,

- Oluşturulabilecek herhangi bir çözüm tarzının her iki tarafın da menfaatine uygun olması gerektiği, borçlunun ödemelerini sürdürebilmesini sağlarken bankaları da zarara uğratmaması gerektiği,

Bilirkişi raporlarından, Dilekçe Komisyonunun 7/11/2013 tarihli toplantısına katılan tarafların görüşlerinden ve Yargıtay kararının incelenmesinden anlaşılmıştır. Varılan ortak kanı, durumun teferruatlı ve kapsayıcı bir çözüme kavuşması için yasal bir düzenleme gerektirdiği olmuştur.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Cem KAYA ve benzer mahiyetteki çok sayıdaki dilekçinin, 2008 yılında dövize endeksli konut kredisi olarak bankaların yönlendirmesiyle Japonya ve İsviçre para birimiyle kredi çektiklerini ancak zamanla bu para birimlerinin aşırı değer kazanmasıyla kredi ödemelerinin arttığını ve geri ödeme konusunda çok zor duruma düştüklerini, mağdur olduklarını belirten dilekçelere ilişkin yukarıda yapılan tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde;

Başbakanlıktan;

Başbakanlık koordinatörlüğünde, bireysel dövize endeksli kredi kullanan ve mağdur olmuş tüketicilerin korunması amacıyla, bütün tarafların katılımıyla; başta mağdurların temsilcileri olmak üzere Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Bankalar Birliği ile en fazla dövize endeksli kredi vermiş olan banka temsilcilerinden oluşan bir komisyonun kurulmasına, Komisyonun inceleme ve değerlendirmesi neticesinde idari düzenleyici işlem yapılması gerekiyorsa yapılmasına, tarafların uzlaştırılması için bir çözüm yolunun bulunmasına, taraflar anlaşmaya yanaşmıyorsa ve Tarafınızca uygun görülüyorsa TBMM İçtüzüğü'nün 116'ncı maddesi gereğince kanuni düzenleme yapılmasında değerlendirilmesine,

Dilekçe Komisyonu Başkanlığının, Raporu konu edilen tespit, sonuç, kanaat ve değerlendirmelere ilişkin yapılacak düzenleme ve uygulamaların takipçisi olmasına

3071 sayılı Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

KARAR

Karar No: 23

07/11/2013

Cem KAYA ve benzer mahiyetteki çok sayıdaki kişinin, "Japon Yeni ve İsviçre Frangı ile kredi çektiklerini ancak zamanla Japon Yeni ve İsviçre Frangı'nın aşırı değer kazanmasıyla kredi ödemelerinin arttığını ve geri ödeme konusunda çok zor duruma düştüklerini" belirten dilekçelere ilişkin karar.

 Mehmet DANIŞ Çanakkale Milletvekili Dilekçe Komisyon Başkanı	 Halil ÜRÜN Afyonkarahisar Milletvekili Dilekçe Komisyon Başkanvekili	 Ali AYDINLIOĞLU Balıkesir Milletvekili Dilekçe Komisyonu Sözcüsü
 Nurdan ŞANLI Ankara Milletvekili Dilekçe Komisyonu Katip Üyesi	 Gürsoy EROL İstanbul Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	Toplantıya Katılmadı Enver YILMAZ İstanbul Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi
 Seyde Bayazıt KAÇAR Kahramanmaraş Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	Toplantıya Katılmadı Zeyid ASLAN Tokat Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	Toplantıya Katılmadı Sabahat AKKIRAY İstanbul Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi
Toplantıya Katılmadı Hasan AKGÖL Hatay Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	Toplantıya Katılmadı Muharrem VARLI Adana Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	Toplantıya katılmadı Esat CANAN Hakkari Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi